

Ubogi Peterček.

Spisal *Borisov.*

Bilo je na praznik Vernih duš. Na pokopališču malega slovenskega mesta je bilo vse živo. Ljudstvo je že nestrpno pričakovalo pevcev, ki so navadno ta dan prepevali na grobovih rajnkih mile in otožne nagrobnice.

Od okrašenih grobov se je razširjal naokrog prijeten vonj cvetic. Nebroj lučc je brlelo med cvetkami, pokojnim v spomin.

Ob gomilah so pa stali ljudje, otožni in potrti. Koga bi pa tudi ne žalostila misel, da stoji na zemlji, pod katero počivajo premili starši, bratec ali sestra, dragi prijatelj, in kamor zagrebejo nekoč tudi njega.

Tudi Peterček je prišel na pokopališče. Popoldne je šel namreč z gospodinjo v cerkev, potem pa domov. Gorko jesensko solnce ga je pa vabilo ven pod milo nebo. Prosil je gospodinjo, če sme iti na izprehod, kar mu je rada dovolila.

Tovariši so mu odšli večinoma domov na počitnice. Le on je ostal še na stanovanju, ker je imel predaletč do doma.

Stopajoč po ozkih ulicah, kjer so vrveli ljudje, se je spominjal Peterček svoje tihe zagorske vasice, ki je danes tudi praznično odeta z žalnim plaščem . . . Dozdevalo se mu je, da sliši mile glasove domačih zvonov, ki pojo še lepše kot tu v mestu . . .

Spominjal pa se je še nečesa: tihega groba daleč na domačem pokopališču, kjer je spavala njegova mamica nezdravno spanje.

In pri tem spominu je postalo Peterčku težko pri srcu. Najrajši bi stopil v kak skriven kotiček ali zbežal na polje in glasno zajokal . . . Toda pred ljudmi se mu ni dalo, ker je slutil, da bi ga ne umeli in se mu smejali.

Nekaj časa je hodil brez namena okrog, potem je pa odšel na pokopališče.

Ej, tako okrašenih grobov in takih lepih spomenikov še ni videl! Kot se je spominjal, so na vaških pokopališčih skoro sami leseni križi. Tu pa kar hipoma cela vrsta lepo rezanih nadgrobnih kamenov. In vsak križ je imel skoro drugačno obliko. Eden je bil podoben neobdelanemu lesu — in vendar je bil kamenit. Drugi je imel spet na vrhuncu angela, ali je pa angel držal križ . . .

Peterček je hodil med množico in nekaj časa radovedno opazoval krasoto mestnega pokopališča. Toda pri tem se je nehote spomnil na domače

pokopališče, na svojo mater, ki počiva pod lesenim križem . . . Šel je naprej in se zamislil v one čase, ko mu je živela še dobra mamica.

Kako lepo je bil takrat!

* * *

Ozrl se je naokrog in spoznal, da je zašel od lepih spomenikov v stran. Na desni in na levi so bili večinoma leseni križi. Prav tam pri zidu pa jih še bilo ni, samo nakopičena zemlja je pričala, da počiva pod njo kak siromak.

Tudi ljudi ni bilo tukaj toliko kakor v gorenjem koncu pokopališča. Peterček je pokleknil k bližnjemu grobu. Ni sicer vedel, kdo počiva pod njim, toda molil je zanj, za svojega bližnjega. Njegov duh pa je bil daleč tam v domači vasi, na gomili materini, kjer so gotovo tisti čas klečali tudi njegovi bratci in njegove sestrice . . .

Po toplem dnevu je nastopil hladan večer. Ljudje so se začeli odpravljati proti mestu. Peterček je stal že nekaj časa pri vratih pokopališča in gledal bogato opravljene meščane, ki so se vračali domov.

Zdaj pride neka gospa k dečkom, ki so stali poleg njega in bili bolj siromašno opravljene, ter jih vpraša, ako bi ji hotel nesti kdo na dom dve svetilnici. Dečki se spogledajo ter odkimajo. Peterčku se je zdelo to vedenje nelepo in ošabno.

Pogledal je gospo, in ona ga je opazila ter ga tudi vprašala, če ji nese. Peterček pohlevno odgovori: „O, rad, gospa!“

„Pa pojdi z menoj! Takoj sva na grobu.“

Peterček je šel za njo. Na grobu je vzel vsako svetilnico v eno roko in stopal skozi množico za neznano gospo.

Ko sta prišla bolj v samoto, ga ona vpraša: „Kako pa ti je ime, deček, in kje si doma?“ Povedal ji je krstno ime, priimek in kraj, kjer je bil rojen.

„Kje pa sedaj stanuješ in kaj delaš v mestu?“ — „Dijak sem,“ pravi Peterček, „in stanujem za vodo.“

Nekaj časa gresta še dalje, potem pa ga gospa zopet vpraša: „In kaj si delal danes sam na pokopališču?“

Povedal ji je, da ga je gospodinja pustila na izprehod, a je rajši krenil med grobove.

„Ali imaš morda kakega znanca ali sorodnika, ki počiva na tem pokopališču?“ vpraša gospa.

Deček odgovori, da ne.

„Za koga si pa molil pri nekem križu?“

Peterček jo je pogledal kot bi hotel vprašati, odkod to ve, in pravi: „Ne vem sicer, kdo počiva tam, kjer sem molil, a spominjal sem se v molitvi svoje dobre, skrbne mamice . . .“

„Prav lepo si storil,“ pravi gospa, „da si se spomnil nanjo. Če ostaneš tako dober, ti Bog gotovo nekoč obilno poplača to ljubezen do roditeljev.“

Gospa se je nekam zamislila. Šla sta molče dalje. Peterčku je bilo nekako milo in mehko pri srcu. Dozdevalo se mu je, da je ta gospa nekoliko podobna njegovi materi. Tako lepo še ni nihče govoril z njim v mestu.

Polagoma se je mračilo, in po mestu so že užigali luči. „Pa ti ne bo gospodinja ničesar rekla, ker prideš malo pozneje domov? Kdaj pa ti pripravi večerjo?“ vpraša spet gospa. Peterček pa je bil zdaj v zadregi. Vendar odgovori počasi: „Rekla ne bo ničesar. Večerje pa nimam pri nji.“ „Kje pa?“ — „Navadno si grem kupit kruha, nocoj imam pa malo prihranjenega od kosila,“ pravi Peterček.

„Nič nimaš večerje? No, to je pa hudo! Ubožec . . . Ali ti od doma ne morejo dajati?“ — „Ne, gospa,“ reče Peterček, „ker oče malo zasluži. Če bi meni dal vse, potem pa morajo bratje in sestre stradati doma.“

Gospé je ugajala ta odkritosrčnost in rekla je z dobrohotnim glasom: „Dobro; ker si videti dober deček, ki se v tujini spominja z molitvijo svoje matere, ti bom jaz pomagala po svoji moči. Nocoj pojdi z menoj, da večerjaš pri nas. Potem pa se zmenim z gospodinjo in ji bom jaz toliko doplačevala, da dobiš še večerjo. Jutri popoldne po kosilu pa pridi k meni, da pojdeva na tvoje stanovanje.“

Peterček, ki ni bil vaje lepih besed, je bil v zadregi, kako bi se zahvalil. „Bog vam plačaj stoterno, dobra gospa,“ je jecljal. Dalje ni mogel. Ustavila se mu je beseda v grlu in ni več vedel, kaj bi rekel. Gospa pa je dejala: „Je že dobro, Peterček. Le priden bodi. To bo najlepša zahvala . . .“

* * *

Peterček je šel tisti večer ves srečen domov. Povedal je vse gospodnji, ki je bila jako vesela. Imela je rada Peterčka in tudi sama bi mu bila dajala večerjo, pa je bila ubožna.

Drugi dan je prišla ona gospa na Peterčkovo stanovanje in se zmenila z gospodinjo. Od tedaj je dobival siromašni deček popolno hrano. Tudi kak vinar je vedno dobil od usmiljene dobrotnice, da je imel za šolske potrebe.

Sedaj je nekdanji Peterček že Peter, ki kmalu dovrši svoje študije. Večkrat se spomni, kaj mu je naklonilo tako velikodušno podporo, in v molitvi za pokojno mater se spominja tudi dobre gospe, ki ga še vedno podpira. Zanj skrbi kot za svojega otroka, ker je čisto sama. Mož ji je umrl, edini sin pa ima že dobro službo.

Z veseljem in ponosom zre na svojega gojenca, kako se razvija in obeta še mnogo koristi rojakom in domovini . . .

